

Ügyszám: NAIH-3090-8/2013/V.

[...] részére
elnök

Magyar Orvosi Kamara Országos Felügyelőbizottság

Budapest
Szondi utca 100.
1068

Tisztelt Elnök Asszony!

Bejelentéssel fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság), amelyben azt kifogásolta, hogy a Magyar Orvosi Kamara (a továbbiakban: MOK) az [...] (a továbbiakban: Zrt.) kötött csoportos élet-, egészség és balesetbiztosítási szerződés keretében arra vállalt kötelezettséget, hogy a 18-80 év közötti tagjainak személyes adatait a Zrt. rendelkezésére bocsátja. A személyes adatok védelmének szempontjából aggályosnak tartotta továbbá, hogy a szerződés 15.6. pontja értelmében a MOK hozzájárult ahhoz, hogy a Zrt. a szerződéssel kapcsolatos adatokat a [...] részére, mint a Zrt.-vel szerződéses jogviszonyban álló adatfeldolgozó részére átadja.

A Hatóság az ügyben az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. § (3) bekezdés a) pontja alapján vizsgálatot indított, amelynek keretében megkereste a MOK-ot és a Zrt.-t is.

A MOK az ügygel kapcsolatban arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a tagjai vonatkozásában a tagfelvételi kérelemben foglalt következő adatokat kezeli: az érintett neve, neme, születési helye és ideje, anyja neve, állampolgársága, elérhetőségi adatai (lakcím, tartózkodási hely, levelezési cím, mobil- és vezetékes telefonszám, illetve e-mail cím), felhasználói neve. Ezen információk tekintetében a tagfelvételt kérők kifejezetten elfogadják, hogy a MOK azokat a mindenkor hatályos adatvédelmi szabályoknak megfelelően kezelje, illetőleg hogy az adatok feldolgozására adatfeldolgozót vegyen igénybe.

A fenti szerződés megkötésének jogalapjaként a MOK az egészségügyben működő szakmai kamaráról szóló 2006. évi XCVII. törvény (a továbbiakban: Ekt.) 2. § a) pontját jelölte meg, amely szerint a szakmai kamara „*az egészségügyi hivatás gyakorlásával és az egészségügyi tevékenységgel összefüggő kérdésekben képviseli és védi tagjainak érdekeit és jogait, és - külön jogszabályokban meghatározott keretek között - egyedi ügyekben is elősegíti ezen jogok érvényesítését*”.

A MOK elmondása szerint továbbá az Infotv. 14. és 15. §-ai értelmében minden olyan tagot, aki ez ügyben a MOK-hoz fordult, megfelelően tájékoztatták az adatkezeléssel kapcsolatban.

A Zrt. az általa a MOK tagjainak adatai tekintetében végzett adatkezelés jogalapjaként – tekintettel az [...] Csoportos Védőháló Élet-, Egészség- és Balesetbiztosítási általános szerződési feltételek

(a továbbiakban: CSÁSZF) XXIV. pontjára – a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) 155. § (1) bekezdését jelölte meg, amely alapján a biztosító „*ügyfeleinek azon biztosítási titkait jogosult kezelni, amelyek a biztosítási szerződéssel, annak létrejöttével, nyilvántartásával, a szolgáltatással összefüggnek. Az adatkezelés célja csak a biztosítási szerződés megkötéséhez, módosításához, állományban tartásához, a biztosítási szerződésből származó követelések megítéléséhez szükséges, vagy az e törvény által meghatározott egyéb cél lehet.*”

A Zrt. elmondása szerint továbbá az Ön által kifogásolt szerződés 13. pontja értelmében a MOK vállalta, hogy tagjait az ott meghatározottak szerint tájékoztatja. A Zrt. e szerződéses feltételt figyelembe véve tekintett el a CSÁSZF XIII. pont 2. bekezdésében foglalt nyilatkozat beszerzésétől.

Az ügyben a Hatóság állásfoglalása a következő:

1. Az Infotv. 3. § 2. pontja értelmében személyes adat az érintettel kapcsolatba hozható adat – különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret –, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. Érintett lehet bármely meghatározott, személyes adat alapján azonosított vagy – közvetlenül vagy közvetve – azonosítható természetes személy [Infotv. 3. § 1. pont].

Az Infotv. idézett rendelkezései alapján a MOK által a tagjaival kapcsolatban – a létrejött csoportos élet-, egészség és balesetbiztosítási szerződés 14. pontja értelmében – a Zrt. rendelkezésére bocsátott információk (kamarai tagok neve, orvosi azonosító száma, valamint MOK tagságuk keltének és végének időpontja) személyes adatnak minősülnek.

2. Adatkezelés az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adatok további felhasználásának megakadályozása [Infotv. 3. § 10. pont].

Az Infotv. 3. § 11. pontja szerint az adatok meghatározott harmadik – vagyis az érintetten, az adatkezelőn, illetőleg az adatfeldolgozón kívüli – személy számára történő hozzáférhetővé tétele adattovábbításnak minősül.

Az Infotv. 4. § (1)-(2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie. Csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető.

Az Infotv. 5. § (1) bekezdése kimondja, hogy személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy ha azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).

Az Infotv. 5. § (3) bekezdése értelmében a törvény rendelkezésén alapuló adatkezelés esetén a kezelendő adatok fajtáit, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az

adatkezelés időtartamát, valamint az adatkezelő személyét az adatkezelést elrendelő törvény, illetve önkormányzati rendelet határozza meg.

A Hatóság felhívta a MOK és a Zrt. figyelmét arra, hogy a szerződés létrejöttekor, vagyis 2011. május 31-én hatályos, a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) az Infotv.-ben foglaltakkal lényegében azonos rendelkezéseket tartalmazott.

2.1. Az Infotv. idézett rendelkezéseire való tekintettel a Hatóság megállapította, hogy a MOK által a szerződéskötés jogalapjaként megjelölt Ekt. 2. § a) pontja nem felel meg az Infotv. 5. § (3) bekezdésében foglaltaknak. A hivatkozott jogszabályhely ugyanis – az Ekt.-hez fűzött indokolás szerint – a kamarák feladatainak és hatásköreinek felsorolásával csupán meghatározza azokat a jogi kereteket, amelyek között azok érdekképviselői, illetve szakmai jellege elsődlegesen kifejezésre juthat, és amelyek behatárolják a kamarák önkormányzati igazgatásának lényegi elemeit. Az említett rendelkezés – általános megfogalmazásából következően – ugyanakkor nem tartalmaz az adatkezelésre vonatkozó felhatalmazást, illetőleg olyan minimális tartalmi elemeket sem, amelyeket a MOK-nak be kellene tartania a tagjai által a rendelkezésére bocsátott személyes adatok kezelése vonatkozásában (például az adatkezelés célja, adattovábbítás esetén annak lehetséges címzettjei).

A Hatóság továbbá felhívta a MOK figyelmét arra, hogy az érintettek által a tagfelvételi kérelemben megadott adatok kezelése vonatkozásában bár rendelkezik a tagok hozzájárulásával, de ezen adatkör nem fedi le a Zrt. részére továbbított adatokat. A tagfelvételi kérelem benyújtása idején ugyanis kizárt, hogy ismert legyen az adott tag orvosi azonosító száma, valamint MOK tagsága keltének és végének időpontja. A tagfelvétel során rendelkezésre bocsátott adatokat ráadásul – figyelemmel az Infotv. 4. §-ában foglalt célhoz kötöttség elvére – a MOK kizárólag a tagsági jogviszony létesítése, fenntartása és megszüntetése, valamint az abból származó jogok és követelések érvényesítése céljából kezelheti. A tagok hozzájárulása így nem terjed ki a más célból, például biztosítás megkötése érdekében végzett adatkezelésekre.

Külön törvényi felhatalmazás, illetőleg az érintettek specifikus hozzájárulása hiányában azonban a MOK nem rendelkezik joggal arra, hogy tagjainak adatait a Zrt. részére továbbítsa. A Hatóság ezért megállapította, hogy az Ön által sérelmezett adatkezelés nem felelt meg az Infotv. 5. § (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, következésképpen a MOK megsértette az érintettek személyes adatok védelméhez fűződő jogát.

A Hatóság a fentiekre való tekintettel – az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján – felszólította a MOK-ot arra, hogy vegye fel a kapcsolatot a szerződéssel érintett személyekkel, és – megfelelő tájékoztatás mellett – szerezze be azok jogszerű hozzájárulását az adatok továbbításához. Amennyiben viszont az érintett nem járul hozzá az adatok továbbításához, a MOK köteles intézkedni a Zrt.-vel kötött szerződés megfelelő módosítása iránt.

A Hatóság ugyanakkor tájékoztatja Önt arról, hogy az állásfoglalás nem érinti a szerződéssel kapcsolatos polgári jogi kérdéseket.

2.2. Adattovábbítás esetén az adatkezelőt terhelő kötelezettségek megoszlanak az adatokat átadó és az azokat átvevő személy között. Ebből következően az adattovábbítás címzettjét is felelősség

terheli abban a vonatkozásban, hogy a jogszerű adatkezelés feltételei – különös tekintettel a célhoz kötöttség elvére és az adatkezelés jogalapjára – az ő tekintetében is teljesülnek-e.

A Zrt. a Bit. 155. § (1) bekezdése alapján jogosult az ügyfeleinek a biztosítási szerződéssel, annak létrejöttével, nyilvántartásával, illetőleg az adott szolgáltatással összefüggő adatait kezelni. Az adatkezelés célja ebben az esetben kizárólag a biztosítási szerződés megkötéséhez, módosításához, állományban tartásához, a biztosítási szerződésből származó követelések megítéléséhez szükséges, vagy az e törvény által meghatározott egyéb cél lehet.

A Bit. 155. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazás azonban csak azokra az információkra terjed ki, amelyeket a szerződéskötő fél jogszerűen bocsátott a Zrt. rendelkezésére. A jogellenesen átvett adatok kezelése ugyanis sértené az Infotv. 4. §-ában foglalt tisztességesség és törvényesség elvét. A Zrt.-t ezért kötelezettség terheli abban a tekintetben, hogy meggyőződjön arról, hogy a rendelkezésére bocsátott adatok továbbítására az azokat átadó adatkezelő megfelelő joggal rendelkezik.

A gyakorlatban a fenti kötelezettségnek a biztosítók oly módon felelhetnek meg, hogy az adatokat átadó a szerződésben kötelezettséget vállal arra, hogy a vonatkozó hozzájárulásokat beszerzi az érintettektől és – opcionálisan – eljuttatja azokat a biztosító részére. Ilyen esetekben ugyanis az adattovábbítás jogszerűségének biztosítása az azokat továbbító adatkezelőt terheli.

Utóbbi tekintetében megfelelő megoldás a CSÁSZF XIII. pont 2. bekezdésében foglalt eljárás, amely szerint *„[a] szerződés megkötéséhez és módosításához – ettől eltérő megállapodás hiányában – a Biztosított írásbeli hozzájárulása szükséges, melyet a Biztosított a Biztosított nyilatkozat kitöltésével és aláírásával tesz meg. A Szerződő köteles a Biztosított nyilatkozatokat beszerezni és átadni a Biztosítónak, kivéve, ha a Biztosító ettől eltekint.”*

A CSÁSZF XIII. pont 2. bekezdése azonban lehetővé teszi azt is, hogy az adatokat átadó szerződő fél mentesüljön nemcsak a hozzájáruló nyilatkozatok Zrt. részére történő átadása, hanem a hozzájárulások beszerzésének kötelezettsége alól is abban az esetben, amennyiben a Zrt. attól eltekint. Ez történt az Ön által kifogásolt adatkezelés tekintetében is, amelynek indokaként a Zrt. az érintettek folyamatos és teljes körű tájékoztatását, a csoportos biztosítás sajátosságait, illetőleg a biztosítottak nagy számát jelölte meg. A biztosítottak tájékoztatása azonban nem helyettesíti a hozzájárulásukat, amely az Infotv. 3. § 7. pontja értelmében az érintettek akaratának önkéntes, megfelelő tájékoztatáson alapuló és határozott kinyilvánítása, ami által félreérthetetlen beleegyezésüket adják a rájuk vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez. A CSÁSZF XIII. pont 2. bekezdésében foglalt eljárás mellőzése ezért azt eredményezte, hogy a Zrt. olyan adatokat vett át, amelyeket a MOK nem továbbíthatott volna jogszerűen. A Zrt. így nem mentesül a személyes adatok kezelése vonatkozásában fennálló felelőssége alól.

Az elmondottakat figyelembe véve a Hatóság megállapította, hogy a Zrt. eljárása nem felelt meg az Infotv. 4. § (1) bekezdésében foglalt tisztességesség és törvényesség elvének, következésképpen sérült az érintettek személyes adatok védelméhez fűződő joga.

A Hatóság a fentiekre való tekintettel az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján – a jövőbeli jogsértések elkerülése érdekében – felszólította a Zrt.-t arra, hogy módosítsa a CSÁSZF XIII. pont 2. bekezdését oly módon, hogy a biztosítási szerződés kizárólag az érintetteknek az adatkezeléshez történő hozzájárulásával jöhessen létre, amelynek beszerzése a Zrt.-vel szerződő

fél kötelezettsége. E kötelezettség alól a Zrt. nem mentesítheti az adatokat átadó felet, a társaság azonban dönthet úgy, hogy a hozzájáruló nyilatkozatok részére történő átadásától eltekint.

3. A Bit. szerződéskötés idején hatályos 3. § (1) 22. és 57. pontja értelmében harmadik országnak minősül az az ország, amely nem tagja az Európai Uniónak, tagállamnak pedig az olyan ország, amely tagja az Európai Uniónak.

A Bit. 158. § (1) bekezdése szerint „[n]em jelenti a biztosítási titok sérelmét a biztosító által a harmadik országbeli biztosítóhoz vagy harmadik országbeli adatfeldolgozó szervezethez (harmadik országbeli adatkezelő) történő adattovábbítás abban az esetben, ha a biztosító ügyfele (adatalany) ahhoz írásban hozzájárult, és a harmadik országbeli adatkezelőnél a magyar jogszabályok által támasztott követelményeket kielégítő adatkezelés feltételei minden egyes adatra nézve teljesülnek, valamint a harmadik országbeli adatkezelő székhelye szerinti állam rendelkezik a magyar jogszabályok által támasztott követelményeket kielégítő adatvédelmi jogszabállyal”.

Tekintettel arra, hogy a Zrt. által megjelölt adatfeldolgozó Németországban található, ezért a törvény fent idézett rendelkezése ez esetben nem alkalmazható. A Bit 158. § (2) bekezdése ezzel kapcsolatban ugyanakkor kimondja, hogy biztosítási titoknak minősülő adatoknak másik tagállamba történő továbbítása esetén a belföldre történő adattovábbításra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A szerződés kötés idején hatályos Avtv. 4/A. §-a a következő rendelkezéseket tartalmazta az adatfeldolgozással kapcsolatban:

„(1) Az adatfeldolgozónak a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos jogait és kötelezettségeit e törvény, valamint az adatkezelésre vonatkozó külön törvények keretei között az adatkezelő határozza meg. Az adatkezelési műveletekre vonatkozó utasítások jogszerűségéért az adatkezelő felel.

(2) Az adatfeldolgozó tevékenységi körén belül, illetőleg az adatkezelő által meghatározott keretek között felelős a személyes adatok feldolgozásáért, megváltoztatásáért, törléséért, továbbításáért és nyilvánosságra hozataláért. Az adatfeldolgozó tevékenységének ellátása során más adatfeldolgozót nem vehet igénybe.

(3) Az adatfeldolgozó az adatkezelést érintő érdemi döntést nem hozhat, a tudomására jutott személyes adatokat kizárólag az adatkezelő rendelkezései szerint dolgozhatja fel, saját céljára adatfeldolgozást nem végezhet, továbbá a személyes adatokat az adatkezelő rendelkezései szerint köteles tárolni és megőrizni.

(4) Az adatfeldolgozásra vonatkozó megbízási szerződést írásba kell foglalni. Az adatfeldolgozásra nem adható megbízási olyan vállalkozásnak, amely a feldolgozandó személyes adatokat felhasználó üzleti tevékenységben érdekelt.

[...]

(6) E törvényben foglaltakat kell alkalmazni, ha az Európai Unió területén kívül személyes adatok kezelését folytató adatkezelő az adatfeldolgozással a Magyar Köztársaság területén székhellyel, telephellyel (fiókteleppel) vagy lakóhellyel (tartózkodási hellyel) rendelkező adatfeldolgozót bíz meg, vagy itt lévő eszközt használ fel, kivéve, ha ez az eszköz csak az Európai Unió területén átmenő adatforgalom célját szolgálja. Az ilyen adatkezelőnek ki kell jelölnie egy képviselőt a Magyar Köztársaság területén.”

A jelenleg hatályos Infotv. 10. §-a szerint:

„(1) Az adatfeldolgozónak a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos jogait és kötelezettségeit e törvény, valamint az adatkezelésre vonatkozó külön törvények keretei között az adatkezelő határozza meg. Az általa adott utasítások jogszerűségéért az adatkezelő felel.

- (2) Az adatfeldolgozó az adatkezelő rendelkezése szerint vehet igénybe további adatfeldolgozót.*
- (3) Az adatfeldolgozó az adatkezelést érintő érdemi döntést nem hozhat, a tudomására jutott személyes adatokat kizárólag az adatkezelő rendelkezései szerint dolgozhatja fel, saját céljára adatfeldolgozást nem végezhet, továbbá a személyes adatokat az adatkezelő rendelkezései szerint köteles tárolni és megőrizni.*
- (4) Az adatfeldolgozásra vonatkozó szerződést írásba kell foglalni. Az adatfeldolgozással nem bízható meg olyan szervezet, amely a feldolgozandó személyes adatokat felhasználó üzleti tevékenységben érdekelt.”*

Figyelembe véve a Bit., az Avtv. és az Infotv. idézett rendelkezéseit, továbbá azt a tényt, hogy a Zrt. és a MOK között létrejött szerződés tartalmazza az adatfeldolgozóra vonatkozó rendelkezést, valamint hogy a rendelkezésre álló adatok alapján a Zrt. és az adatfeldolgozó között szerződéses jogviszony van, a Hatóság az európai uniós tagállamban székhellyel rendelkező adatfeldolgozó igénybevételét nem kifogásolta.

A személyes adatok védelmét és a közérdekű adatok nyilvánosságát érintő ügyben forduljon a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz továbbra is bizalommal.

Budapest, 2014. január

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár